Badanie pilotażowe nt. *Wpływu sztucznej inteligencji na model ryzyka audytu*

Scenariusz/kwestionariusz wywiadu strukturyzowanego

Wprowadzenie do rozmowy: Przedstawić cel badania.

Część 1. Metryczka *(wypełnia Ankieter) Do metodyki badań – charakterystyka respondentów*

1. **Imię i nazwisko** R33
2. **Stanowisko**

x	Audytor/Biegły rewident
	Dyrektor finansowy
	Nauczyciel akademicki
	Inne, jakie……..

3. **Sektor**

x	Sektor prywatny
	Sektor publiczny

4. **Doświadczenie zawodowe (liczba lat w zawodzie)** 10
5. **Stopień/tytuł naukowy (jeśli dotyczy)** mgr
6. **Lokalizacja /miejsce zamieszkania** *(miejsce zamieszkania - osoba fizyczna):*
   Miejscowość:
   Kod pocztowy:
   Województwo: łódzkie

Część 2. Pytania merytoryczne

Pytania:

7. **Czy do tej pory znane było Panu/Pani zagadnienie dotyczące wykorzystania algorytmów opartych na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

x	Tak
	Nie

8. **Czy Państwo wykorzystują algorytmy oparte na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

x	Tak
	Nie
	Nie dotyczy

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

Jeżeli chodzi o programy finansowo-księgowe, to będą to na pewno, jeżeli to dobrze rozumiem, ale będą to na pewno, schematy księgowania zaszyte w programach finansowo-księgowych. Będą to różne procedury, które są też pilnowane przez programy księgowe, systemy obiegu dokumentów. Wrócę jeszcze do tych procesów, o których mówiłam, czyli, mówię teraz o programie finansowo-księgowym, który od momentu właściwie powstania transakcji, do momentu jej zakończenia, pilnuje całego jakby przejścia i przenoszenia informacji, które dotyczą właśnie tej transakcji, przenoszenia informacji przez poszczególne procesy. Natomiast jeżeli chodzi o audyt, to też wykorzystujemy program do tego, program audytowy, który pomaga nam w pilnowaniu transakcji, czy przenoszeniu też informacji w tym programie audytowym w różne miejsca.

9. **Czy spotkał/a się Pan/Pani z problematyką badawczą/dyskusją dotyczącą związku między wykorzystaniem AI a ryzykiem audytu?**

[ ] Tak
[x] Nie

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

Nie, bezpośrednio nie uczestniczyłam w takiej dyskusji.

10. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie przez audytora w procesie badania algorytmów/narzędzi opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.							x
Stosowanie przez klienta programów finansowo-księgowych opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.							x
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez klienta		x					
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez audytora		x					
W obu przypadkach ryzyko jest takie samo				x			

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. *(free text)*

Moim zdaniem właśnie stosowanie algorytmów czy narzędzi opartych na sztucznej inteligencji wpływa raczej na obniżenie ryzyka, zarówno jeżeli chodzi o ryzyko u klienta, jak i ryzyko audytowe, ze względu na to, że to jest kwestia tylko zweryfikowania tych algorytmów. Jeżeli one działają prawidłowo w przypadku na przykład kontroli wewnętrznej, jeżeli ta kontrola wewnętrzna działa prawidłowo, to możemy to ryzyko ograniczyć, ryzyko badania u klienta. Podobnie u nas, w naszych programach audytowych. Jeżeli ten program działa poprawnie i jest weryfikowany okresowo, to wtedy możemy jemu zaufać. To zaufanie jest większe i ryzyko jest obniżone. Natomiast w przypadku, gdy po zweryfikowaniu okazuje się u klienta, że te algorytmy działają nieprawidłowo, to możemy rozszerzyć tę próbkę naszą, którą sprawdzamy w przypadku weryfikacji kontroli wewnętrznej, to tą próbkę możemy rozszerzyć swobodnie na cały zbiór, czyli wszystkie dane i wiemy, że one są w 100 procentach nieprawidłowe i wtedy ryzyko, wiadomo, jest dużo wyższe. Tutaj opieram się raczej na stwierdzeniu, że one działają prawidłowo, skoro są prawidłowo zaprojektowane, działają prawidłowo, to wtedy ryzyko jak najbardziej możemy obniżyć.

11. Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie AI przez audytora i/lub klienta powinno wpływać na wysokość opłaty za audyt (wynagrodzenia za audyt)				x			
Stosowanie AI przez klienta powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt				x			
Stosowanie AI przez audytora powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt				x			

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. (*free text)*

Raczej powiedziałabym, że nie mam zdania. Nie wiem, musiałabym to przemyśleć. Musiałabym wziąć pod uwagę tutaj wiele aspektów, bo nasuwa mi się, że być może i tak, ze względu na to, że to ogranicza zakres prac wykonywanych, ale zaznaczmy nie mam zdania.

Powiem szczerze, że nie wiem. Zaskoczyło mnie trochę to pytanie. Zaznaczmy, że nie mam zdania, ale we wszystkich, żeby już było dobrze.

Na początku pomyślałam sobie, że powinno raczej być obniżone wynagrodzenie, ze względu na ograniczenie zakresu prac, bo tak to sobie właśnie wyobrażam, że im bardziej zautomatyzowane są pewne procesy, to wymaga to mniejszego nakładu pracy z naszej strony. Natomiast z drugiej strony, tak naprawdę, jeżeli chodzi o wzrost wynagrodzenia, od audytora w tym momencie powinno się wymagać znajomości tych procesów. Czyli on najpierw musiałby poznać te procesy, co z drugiej strony wymagałoby większego nakładu pracy. Tak samo w firmie audytorskiej. Najpierw musimy włożyć sporo pracy, żeby te algorytmy powstały, zapoznać się z nimi, przetestować i to powinno wpływać właśnie na wzrost wynagrodzenia, czyli wykorzystywanie ich powinno mieć jakieś odzwierciedlenie później w wynagrodzeniu za audyt. Także nie mam zdania na ten moment. Jestem rozdarta.

12. W naszej pracy proponujemy rozszerzenie klasycznego modelu ryzyka audytowego o ryzyko sztucznej inteligencji w następujący sposób:

Audit Risk = Ryzyko nieodłączne x Ryzyko kontroli x Ryzyko przeoczenia x Ryzyko AI

gdzie: *Ryzyko AI = Ryzyko AI audytora x Ryzyko AI klienta*

Pytania do rozmowy:

12 a) Czy w Pani/Pana opinii takie rozszerzenie modelu jest uzasadnione? Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Powiedziałabym, że to ryzyko sztucznej inteligencji zawiera się w ryzyku kontroli. W tym momencie tak bym na to patrzyła. I czy można by było to rozdzielić, czy byłoby to w jakiś sposób uzasadnione? To tak, powiedzmy, że tak. Powiedzmy, że można by było to w tym momencie rozdzielić. Ryzyko kontroli jako ryzyko jakby po stronie takiej manualnej tak, czyli weryfikacji tego samego ryzyka sztucznej inteligencji. Natomiast oddzielnie ryzyko sztucznej inteligencji. Ok, tak.

12 b) Czy według Pani/Pana wiedzy taki model (rozszerzony) jest już obecny w praktyce?

Myślę, że jeszcze nie. Albo w bardzo jakimś niewielkim stopniu.

12 c) *Jeśli odpowiedzi na powyższe pytania (jedno lub oba) były twierdzące, dodatkowe pytanie:* **Nasze badanie nie potwierdziło związku między wysokością wynagrodzenia biegłych rewidentów a stosowaniem sztucznej inteligencji przez klienta. Co może być tego przyczyną? *(free text)***

Nie mam pomysłu.

13. Proszę uszeregować czynniki uwzględnione w zaprezentowanym modelu rozszerzonym według ważności - uwzględniając ich wpływ na ryzyko audytu, **przy założeniu, że 1 oznacza czynnik najbardziej istotny (najważniejszy), 5 – czynnik najmniej istotny. (Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego).**

Czynnik	Ważność czynnika (1-5) Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego
Ryzyko nieodłączne	3
Ryzyko kontroli	2
Ryzyko przeoczenia	1
Ryzyko AI audytora	5
Ryzyko AI klienta	4

Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. (*free text)*

To znaczy tak, jeżeli chodzi o to ryzyko sztucznej inteligencji, ze względu na to, że jest to dla mnie nowość, to na ten moment nie uznaję tego za ryzyko jakoś bardzo istotne. Bo tak jak wcześniej powiedziałam, w tym momencie uznaję, że to ryzyko sztucznej inteligencji, tych schematów, zawiera się w ryzyku kontroli. Dlatego według mnie, czyli uszeregowałam je na samym końcu. A ryzyko audytora najmniej istotne dlatego, że wiadomo, że mam większe zaufanie do tego, co się dzieje u nas w firmie audytorskiej niż u klienta, czyli u klienta za każdym razem wymaga to zweryfikowania.

14. Czy, i w jaki sposób przypisanie osobowości prawnej sztucznej inteligencji wpłynęłoby na proces oceny ryzyka badania?
Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*
---

15. KNF, PANA, MF, PIBR, biegli, naukowcy - która grupa powinna ustrukturyzować dyskusję o ocenie ryzyka badania w środowisku sztucznej inteligencji? Dlaczego?
Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Uważam, że to powinien być PIBR i biegli. Dlatego, że to są praktycy i ze względu na to, że czynnie wykonują zawód, jakby mają największe doświadczenie i w związku z tym najwięcej do powiedzenia w tym zakresie.

16. Czy jest coś, co chciałby/chciałaby Pan/Pani dodać/podkreślić w kwestii omawianej problematyki badawczej? *(free text)*
Nie.